

Taimestiku inventuur Valga eriplaneeringu kavandatava tuulepargi alal

05.11.2024 Põlvas

Töö koostaja: Midge OÜ

Tellijä: Lemma OÜ

Sisukord

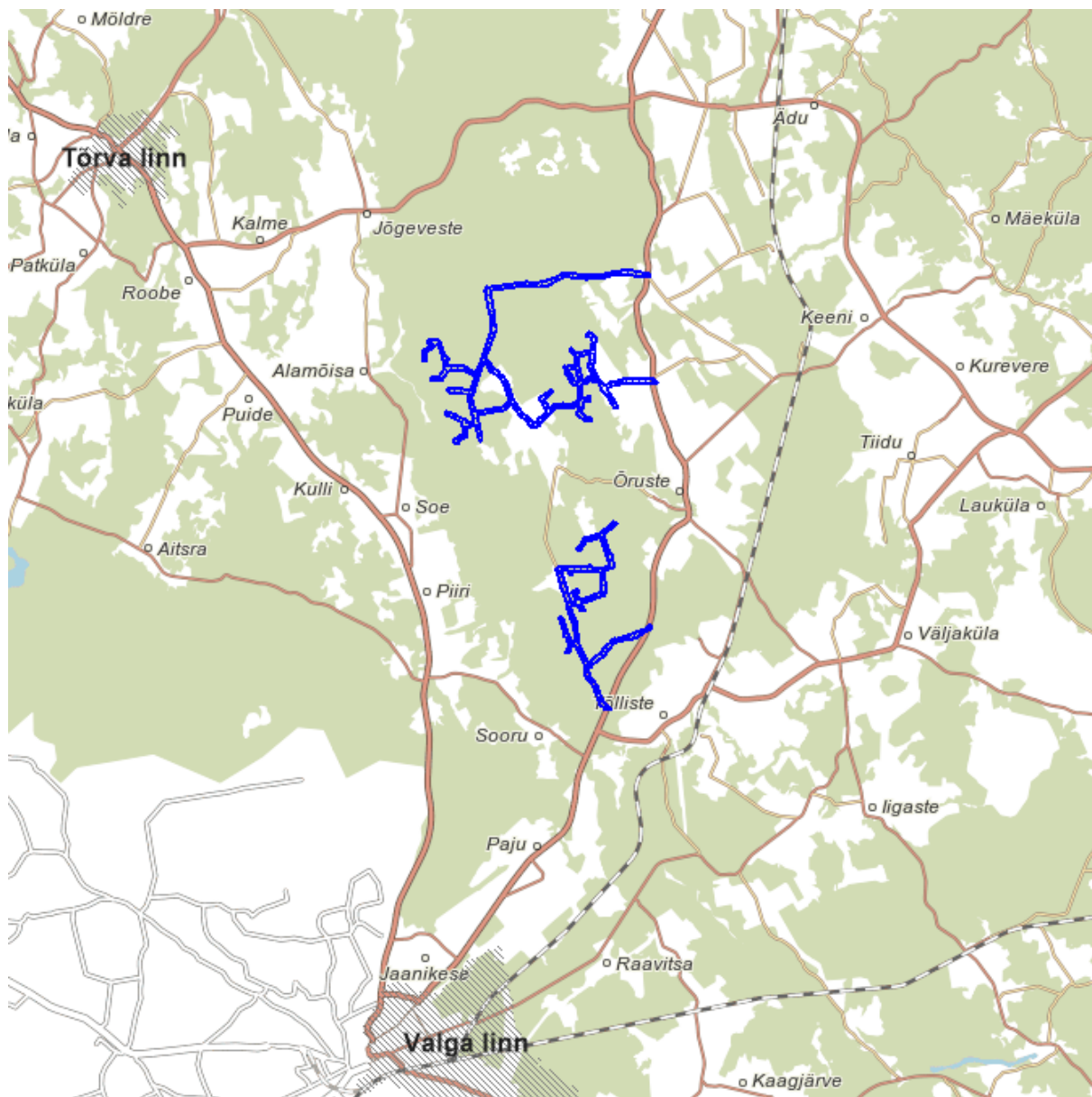
Sissejuhatus	3
Inventuuriala	3
Välitööd ja metoodika	5
Varasemalt tuvastatud kaitstavate liikide leiukohad ja vääriselupaigad	7
Tulemused	8
Kaitset väärivad alad	10

Sissejuhatas

Käesolev töö on koostatud OÜ Lemma tellimusel. Inventuur teostatakse tuulikute potentsiaalsete asukohtade ning võimalikele ligipääsuteede/platside asukohtadele ehk potentsiaalselt ehitustegevusest puudutatud alal ja vähemalt 50 m raadiusesse jäävatele aladele. Taimestiku uuringu käigus kaardistatakse kaitsealuste soontaim-, seene- ja samblaliikide leiukohad. Kaitsealuse liigi esinemisel määratakse liigi arvukus alal ja kaardistatakse leiukoht. Lisaks kaardistatakse alal kõrge ökoloogilise väärtusega kooslused – metsa vääriselupaikade tunnustele potentsiaalselt vastavad alad ja kõrgema esinduslikkusega (A ja B) loodusdirektiivi elupaigatüüpidele vastavad kooslused. Uuring viiakse läbi juhul, kui ehitusalasid kavandatakse potentsiaalselt kõrge bioloogilise mitmekesisusega aladel, mille osas samas taimestiku andmed on ebapiisavad. Kõrge bioloogilise mitmekesisusega aladena käsitletakse potentsiaalseid ja teadaolevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpide esinemisalasid (metsa puhul vanemaid kui 60 a metsaeraldisi), poollooduslikke koosluseid ja märgalasid.

Inventuurlala

Inventuurlala moodustus tellija poolt esitatud tuulikute potentsiaalsete asukohtade ning võimalikele ligipääsuteede/platside asukohtade ümber puhvriga 50m. Inventuurlala pindala on 410ha ning see paiknes Valga maakonnas Valga vallas Kiviküla, Tõlliste, Uniküla ja Öruste külas (Joonis 1). Kaardistati ka välitöödel kohatud kaitsealused kaitsealuste soontaim- seene ja samblaliikide kasvukohad, mida välitöödel leiti, kuid mis ei jäänud otseselt uuringualasse.

Joonis 1. Inventuuriala asukoht

Põhikaardi järgi moodustab metsamaa inventuurialast 314 ha, ülejäänud ala jäi valdavalt haritavale või muu maale. Väärtuslikke soo- ja niidukoosluseid inventuurialal ei tuvastatud. Metsaregistri andmetel on vanemad kui 60-aastased metsade pindala 11% metsade pindalast (Joonis 2). See tuleneb suurest majandussurvest. Üle 70% metsadest kuulub mustika ja jänesekapsa-mustika kasvukohatüüpi.

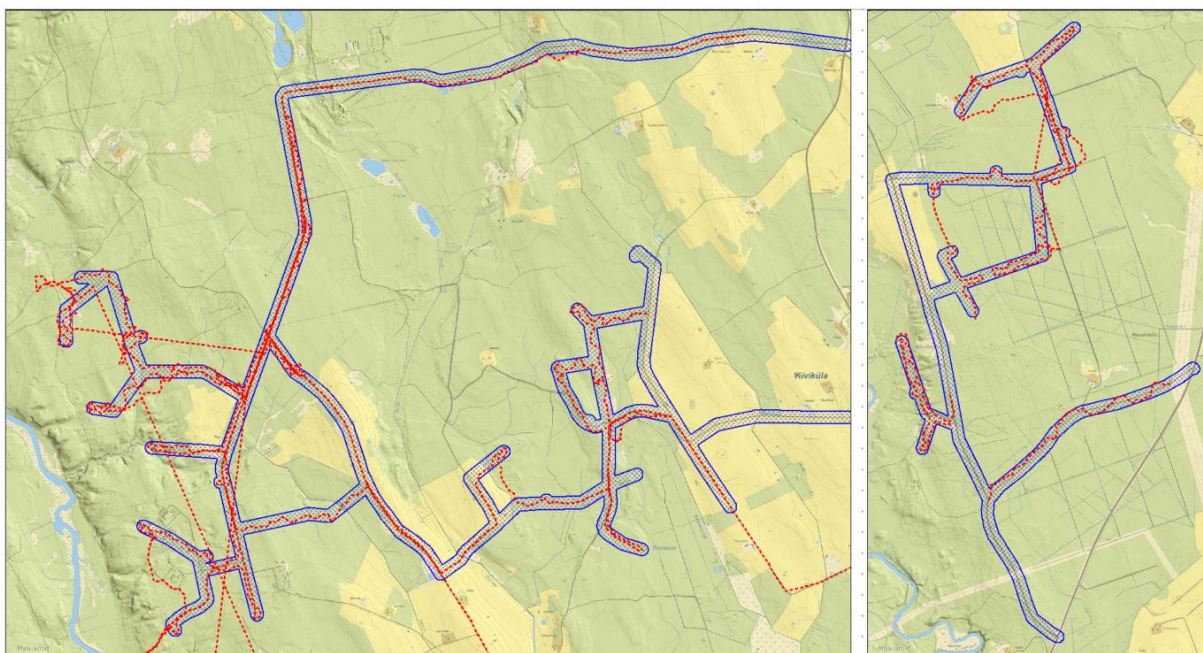

Joonis 2 Vanade (vanus üle 60 aasta) metsade (punased polügoonid) paiknemine inventuurialal (sinine polügoon)

Välitööd ja metoodika

Töö eesmärgi saavutamiseks tehti välitööd 20., 21. ja 25.juulil ning 5.augustil, kohe pärast inventuuri tellimist. Välitööd teostasid Eliisa Pass, Margit Turb ja Liisi Peets. Inventuuril kasutati GPS-seadet, et salvestada nii läbitud teekond kui ka oluliste objektide punktid ning kaitset väärivad piirkonnad. Inventuurialal liiguti mööda transekte (joonis 3), mis jäid nooremates metsades (alla 60 aastased metsad) puhverala keskele. Kõrgema väärtusega kooslustes inventeeriti põhjalikumalt. Tähelepanelikumalt keskenduti potentsiaalsetele käpaliste leiukohtadele.

Inventuuril nähtu põhjal vormistati kaitsealustest leiuandmetest EELISesse kandmise nõuetele vastavad kaardikihid shp formaadis (Taimed_elupaigad_region ja liik_põhikirje_taimed_point). Inventuuril läbitud teekonnad on näha Joonis 3.

Joonis 3 Inventuuril läbitud trackid inventuurialal (sinine polügoon)

Inventuuri eesmärk oli selgitada potentsiaalselt sobilikel aladel teadaolevad ja potentsiaalsed kõrgema taimestikulise väärtusega koosluseosad, mille vältimisel ehitusalana on võimalik vältida olulist ebasoodsat mõju taimestikule. Selleks analüüsiti lisaks inventuurile ka olemasolevaid andmeid kaitsealuste taimeliikide leiukohtade, loodusdirektiivi elupaikade kohta EELISes ja PlutoF andmebaasis.

Osaliselt kattub uuringuala Keskkonnaagentuuri RePower uuringualaga Valga-Tõrva. RePower projekti tuuleenergeetika eelisarendusalade uuringu käigus on läbi viidud metsade¹, niitude² ja soode³ elupaikade inventuurid. Viidatud inventuuride raames kaardistatud loodusdirektiivi elupaigatüübi eraldisi uuesti ei inventeeritud ka juhul kui need jäid käesoleva uuringu alasse. Tegu on värske 2023. aasta andmetega ja ülekontrollimise vajadus puudub.

¹ Consultare OÜ. 2023. Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventuur Valga-Tõrva uuringualal. Riigihanke „Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventuur tuuleenergeetika eelisarendusalade leidmiseks (Keskkonnaagentuur)“ osa 14 raames.

² Pärandkoosluste Kaitse Ühing. 2023. Taimestiku uuring tuuleenergeetika eelisarendusalade leidmiseks Keskkonnaagentuurile (loodusdirektiivi niiduelupaigad). LÕPPARUANNE.

³ Eestimaa Looduse Fond. 2023. Sooelupaikade ja -taimeliikide uuring tuuleenergeetika võimalikel arendusaladel. Riigihanke "Taimestiku uuring tuuleenergeetika eelisarendusalade leidmiseks Keskkonnaagentuurile" osa 3 Leping nr. 4–5/23/3.

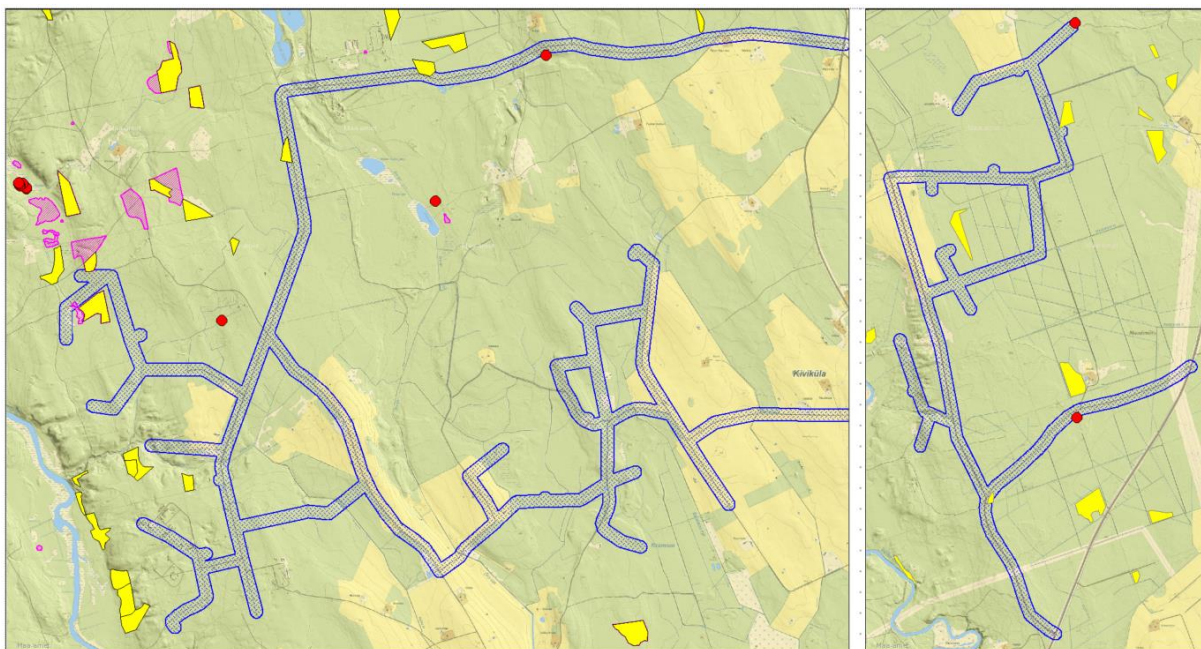
Varasemalt tuvastatud kaitstavate liikide leiukohad ja vääriselupaigad

EELISEs ja PlutoF andmetel on piirkonnas kindlaks tehtud III kategooria taimeliigi leiukohad ja need jagunevad järgmiselt:

<i>Liik</i>	Leiukohti EELISEs	Leiukohti PlutoFis	Leiukohti inventuurialal
<i>Vööthuul-sõrmkäpp</i>	4	3	
<i>Kahkjaspunane sõrmkäpp</i>	1	3	
<i>Kuradi-sõrmkäpp</i>	5	4	1
<i>Soo-neiuvaip</i>	2	3	
<i>Laialehine neiuvaip</i>	1		
<i>Suur-käopõll</i>	3	3	
<i>Rohekas käokeel</i>		4	2
<i>Kahelehine käokeel</i>	1		
<i>Roomav öövilge</i>	3		
<i>Sulgjas õhik</i>	11		1
<i>Helleri ebatähtlehik</i>	2		
<i>Wulfi turbasammal</i>	1		
<i>Harilik ungrukold</i>	1		
<i>Karukold</i>	1		

EELISE ja PlutoF andmetest on näha, et suurim osa kõrge väärtusega taimekooslustest jääb Väike-Emajõe lähistel olevastesse vanadesse metsadesse. Kõik inventuurialale jäävad leiukohad ulatuvad inventuurialale vaid väikeses osas ja seetõttu on tõenäoline, et infrastruktuuri rajamine ei too endaga kaasa nende leiukohtade hävimise vt Joonis 4.

Lisaks jääb osaliselt inventuurialale ka 4 metsa vääriselupaika (VEP). Nendest kolm on suurte RMK teede ääres ja üks ulatub väikeses osas inventuurialale.

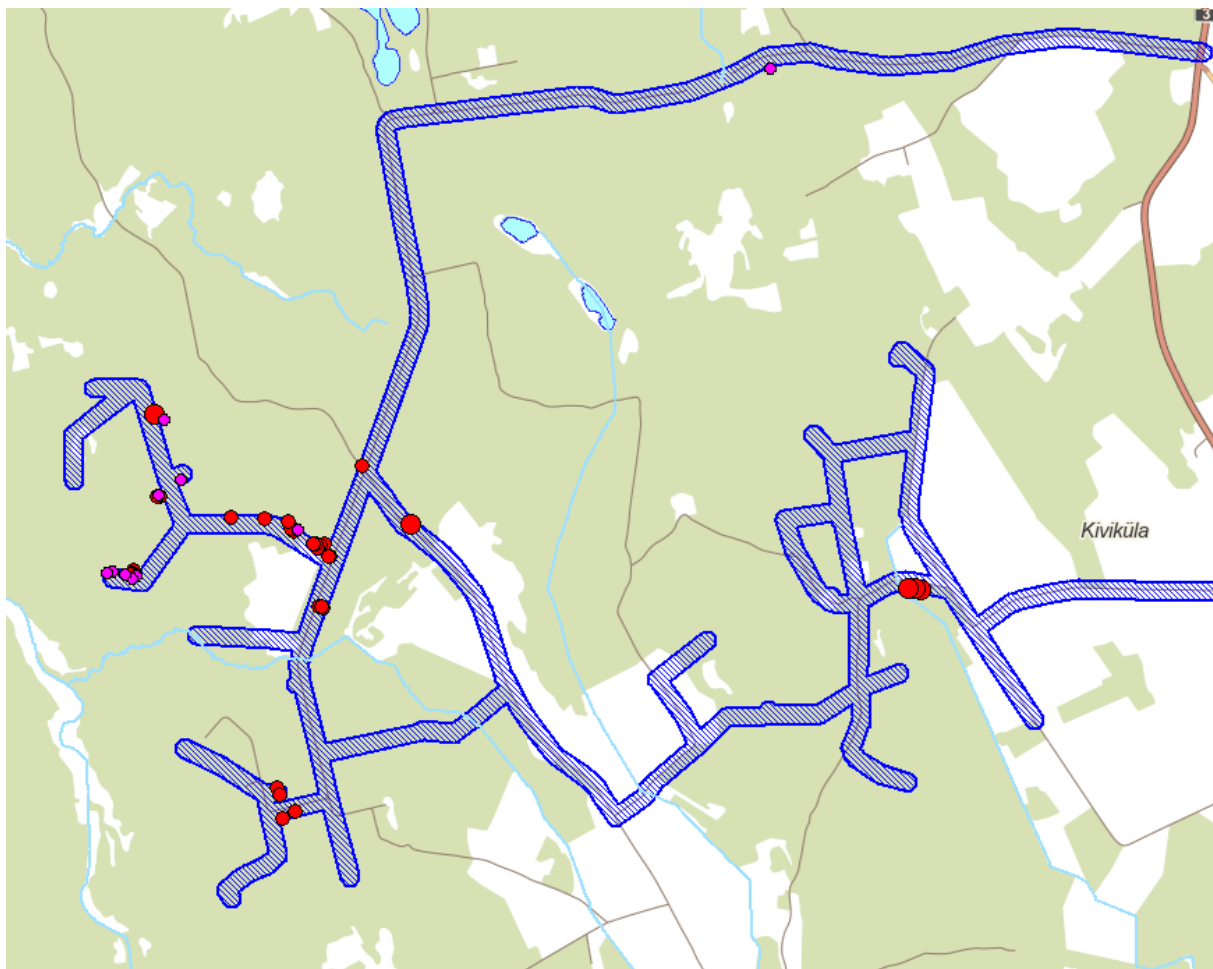

Joonis 4 EELISesse ja PlutoFisse kantud kaitstavate taimeliikide leiukohtade (roosad viirutatud alad ja punakad punktid) ning vääriselupaikade asukohad (kollased alad) inventuurialal (sinine polügoon)

Tulemused

Kaitstavatest liikidest leiti enim käokeele leiukohti 18, roomava öövilke leiukohti 4, suure käopõllu leiukohti 2, laialehise neiuvaiba leiukohti 5, karukolla leiukohti 3, pruunika pesajuure leiukohti 1. Lisaks kaardistati 8 kännukatiku leiukohta ja haruldasematest liikidest lillatümaku, punapooriku, suursarviku ja roheline varjusambliku leiukohti 1, vt Joonis 5 ja Joonis 6.

Kõrge esinduslikkusega loodusdirektiivi metsakooslusi kaardistati 1, mis asus ka väljaspool otsest inventuuriala. B esinduslikkusega metsaelupaigatüüp 9010* paiknes kvartalis AA310 er 10.

Joonis 5 Välitöödel registreeritud kaitstavate taimeliikide leiukohad inventuuriala (sinise viirutusega) põhjapoolses osas.

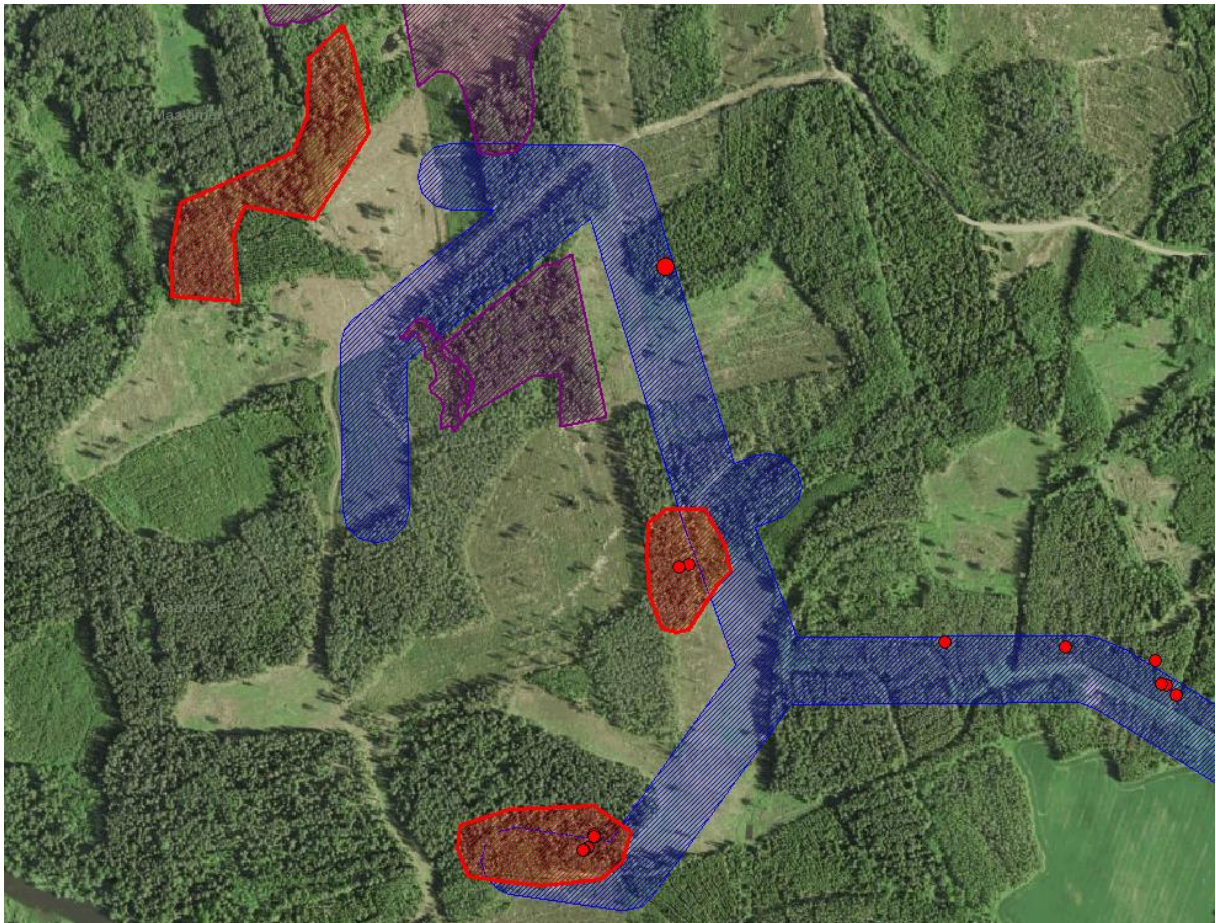

Joonis 6 Välitöödel registreeritud kaitstavate taimeliikide leiukohad inventuuriala (sinise viirutusega) lõunapoolses osas.

Kaitset väärivad alad

Välitöödel kaardistati 33 III kategooria taimeliigi leiukohta ja 1 kõrge esinduslikkusega metsaelupaigatüüp. Tuvastatud kaitsealused taimeliigid on nii Eestis kui ka piirkonnas laialdaselt levinud. Lisaks olid paljud kaitstavate liikide leiukohad noortes või keskealistes majandusmetsades ja seetõttu need leiukohad ei pruugi jääda kestlikkeks. **Vaatamata nendele asjaoludele tuleb tuulikute ja nende ligipääsude kavandamisel säilitada nii kaitstavate liikide leiukohad kui ka metsa vääriselupaigad (VEPid).** Enamikes kohtades on tõenäoliselt võimalik rajada ligipääsud või tuulikute asukohad kaitstavaid liike kahjustamata. Kogu inventeerimisala paikneb intensiivse majandamise piirkonnas ja seetõttu on mitmed kaitstavate taimede leiukohad teede rajamise, kuivenduste hooldamise või metsade majandamise käigus juba tugevalt mõjutatud. **Sellele vaatamata tuleb arvestada, et tuulikute rajamise käigus peab säilima vähemalt 50% EELISesse kantud kaitstava taimeliigi esinduslikest leiukohadest.**

Lisaks kaitstavate taimeliikide leiukohtadele kaardistati ka kolm taimestikuliselt väärtuslikku ala (Lisa 3, ValgaMK kihil alad 1-3). Väärtuslike alade valiku kriteeriumiks oli lisaks kaitstavate liikide leiukohale veel koosluse looduskaitseline seisund. Nende kolme kõrgema looduskaitselike väärtusega ala kahjustamine on täielikult keelatud ja seetõttu on tõenäoliselt vajalik kahes väärtuslikus kohtas infrastruktuuri asukohta nihutada. Need kolm ala on toodud Joonis 7. Kõik kolm ala piirnevad lageraie lankidega, mis oleks taimestiku väärtuse vaatest tuulikute ja nendega seotud infrastruktuurile tunduvalt sobivam asukoht.

Joonis 7 Inventeeritud kõrge looduskaitselike väärtusega alad (punased viirutatud alad). Kaardile on kantud ka inventuuriala sinise viirutusega, EELISes olevad kaitstavate taimeliikide leiukohad lilla viirutusega ja inventeeritud kaitstavate taimeliikide leiukohad punaste täppidena.